

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقررات هواپیمایی

بناضمام:

قوانین داخلی و کنوانسیون‌های بین‌المللی

تألیف:

احمد مظفری

مدرس دانشکده صنعت هواپیمایی کشوری

وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه : مظفری، احمد، ۱۳۴۹
 عنوان قراردادی : ایران، قوانین و احکام
 عنوان و نام پدید آور : مقررات هواپیمایی: بانضمام: قوانین داخلی و
 کنوانسیون‌های بین‌المللی / تألیف احمد مظفری
 مشخصات نشر : تهران: نسیم سحر، ۱۳۸۸.
 مشخصات ظاهری : ۳۳۹ ص.
 شابک: ISBN 978-600-90612-0-4
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۳۷ - ۳۳۹
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۲۴ - ۲۲۱.
 موضوع : قانون هوایی - ایران
 رده بندی کنگره : KMH ۳۴۶۷ / ۲۸۱۳۸۸
 رده بندی دیویی : ۳۴۳/۵۵۰۹۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۷۸۰۹۱۴

دانشکده صنعت هوانوردی کشور

نام کتاب: مقررات هواپیمایی

مؤلف: دکتر احمد مظفری

چاپ: اول ۱۳۸۸

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

چاپ: قلم گستر

شابک: ۴ - ۰ - ۹۰۶۱۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸

مرکز پخش و فروش: انتشارات مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور

تلفن: ۶۶۰۸۵۹۰۱ - ۶۱۰۲۲۸۶۹

تلفن و پست الکترونیک مؤلف:

EDALAT SALIM @ YAHOO.COM - ۰۹۱۳۱۳۹۴۵۴۸

قیمت: ۵۳۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	دیباچه‌ی دکتر محمدرضا حبیبی.....
۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۵	فصل اول - کلیات.....
۱۷	بخش اول - تاریخچه، تعاریف، منابع و خصوصیات مقررات هواپیمایی.....
۱۷	مبحث اول - تاریخچه.....
۱۸	مبحث دوم - تعریف مقررات هواپیمایی.....
۱۹	مبحث سوم - تعریف هواپیما از جنبه‌های حقوقی و تقسیم‌بندی آن.....
۱۹	بند اول - تعریف هواپیما.....
۲۰	بند دوم - تقسیم‌بندی هواپیما.....
۲۲	مبحث چهارم - منابع مقررات هواپیمایی.....
۲۳	مبحث پنجم - خصوصیات مقررات هواپیمایی.....
۲۵	بخش دوم - سازمان‌های بین‌المللی حقوق هوایی.....
۲۵	مبحث اول - سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری ICAO.....
۳۲	مبحث دوم - اتحادیه بین‌الملل حمل و نقل هوایی IATA.....
۳۴	مبحث سوم - سازمان‌های منطقه‌ای.....
۳۵	بخش سوم - کنوانسیون‌های بین‌المللی.....
۳۵	مبحث اول - کنوانسیون ۱۹۴۴ شیکاگو.....
۳۹	بند اول - متن کنوانسیون شیکاگو.....
۵۲	بند دوم - ضمایم کنوانسیون شیکاگو.....

صفحه	عنوان
	مبحث دوم - کنوانسیون های بین المللی از حیث مسئولیت متصدیان
۵۴	حمل و نقل هوایی
۵۴	بند اول - کنوانسیون ۱۹۲۹ ورشو
۵۸	بند دوم - پروتکل ۱۹۵۵ لاهه
۵۹	بند سوم - کنوانسیون ۱۹۶۱ گوادالاخارا
۵۹	بند چهارم - پروتکل ۱۹۷۱ گواتمالا
۶۰	مبحث سوم - کنوانسیون های بین المللی در خصوص جرائم هوایی
۶۰	بند اول - کنوانسیون ۱۹۶۳ توکیو (جرائم ارتكابی در هواپیما)
۶۱	بند دوم - کنوانسیون ۱۹۷۰ لاهه (هواپیما ربایی)
۶۲	بند سوم - کنوانسیون ۱۹۷۱ مونترال (جرائم علیه امنیت هواپیمایی کشوری)
۶۳	بخش چهارم - تشکیلات حقوق هوایی در ایران
۶۳	مبحث اول - قانون هواپیمایی کشوری ایران
۶۶	مبحث دوم - تشکیلات هواپیمایی کشوری ایران
۶۶	بند اول - سازمان هواپیمایی کشوری ایران
۶۸	بند دوم - شرکت فرودگاه های کشور
۷۱	بند سوم - مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور
	فصل دوم - آئین نامه های تخصصی سازمان هواپیمایی کشوری ایران
۷۷	بخش اول - ثبت و تابعیت هواپیما در ایران
۸۵	بخش دوم - چگونگی صدور گواهینامه صلاحیت پرواز هواپیما C.O.F.A
۹۴	بخش سوم - چگونگی تجدید اعتبار گواهینامه صلاحیت پرواز
۹۸	بخش چهارم - چگونگی و شرایط صدور اجازه پرواز مخصوص
۱۰۲	بخش پنجم - چگونگی و شرایط تصویب مؤسسات تعمیر و نگهداری هواپیما
۱۲۵	بخش ششم - شرایط صدور مجوز افزایش ساعات پرواز مجاز و ... مجاز
۱۲۸	بخش هفتم - لزوم تجهیز هر هواپیما به وسایل اطفائی و هشدار دود
۱۳۱	بخش هشتم - لزوم علامتگذاری درب اضطراری در هواپیما
۱۳۲	بخش نهم - لزوم ترسیم علائم ثبت و ملیت بر روی وسایل پرنده
۱۳۵	بخش دهم - گزارشات امور مکانیکی

عنوان	صفحه
بخش یازدهم - انواع گواهینامه صلاحیت پرواز.....	۱۳۷
بخش دوازدهم - تصویب برنامه زمان بندی نگهداری هواپیما.....	۱۴۰
فصل سوم - مقررات تکمیلی.....	۱۴۵
بخش اول - مقررات کارکنان هواپیمائی.....	۱۴۷
مبحث اول - تقسیم بندی کارکنان هواپیمائی.....	۱۴۷
مبحث دوم - جنبه های حقوقی و تخصصی سرخلبان.....	۱۴۸
مبحث سوم - چگونگی دریافت گواهینامه و قابلیت تخصصی کارکنان.....	۱۴۹
مبحث چهارم - قابلیت تخصصی کارکنان تعمیر و نگهداری هواپیما.....	۱۶۰
مبحث پنجم - قسم نامه متخصص تعمیر و نگهداری هواپیما.....	۱۶۲
مبحث ششم - مقررات صدور گواهینامه گروه پروازی.....	۱۶۴
مبحث هفتم - مقررات صدور گواهینامه پرسنل زمینی - مراقبت پرواز.....	۱۷۲
بخش دوم - مقررات تعمیر و نگهداری.....	۱۷۵
مبحث اول - تعمیر و نگهداری جهت صلاحیت پرواز.....	۱۷۵
مبحث دوم - مقررات عمومی تعمیر و نگهداری.....	۱۷۹
بند اول - مرمت تعمیر و نگهداری AIRCRAFT MAINTENANCE & REPAIR.....	۱۷۹
بند دوم - روشهای تعمیرات هواپیما و انواع تعمیرات.....	۱۸۰
بند سوم - تعمیرات اصلی.....	۱۸۱
بند چهارم - تعاریف بعضی از انواع تعمیرات هواپیما و توضیح واژه های	
مربوطه.....	۱۸۳
مبحث سوم - نشریات تعمیر و نگهداری هواپیما.....	۱۸۳
مبحث چهارم - تعریف واژه های اصلی نگهداری هواپیما.....	۱۸۵
بخش سوم - تعریف فضاهای پروازی.....	۱۸۹
بخش چهارم - قوانین عمومی پرواز.....	۱۹۵
بخش پنجم - مقررات عمومی در خصوص چراغ های هواپیما و فرودگاه ها.....	۱۹۹
بخش ششم - مقررات حاکم بر طرح پرواز.....	۲۰۲
بخش هفتم - مفهوم علامات مورد استفاده در صورت مواجهه با هواپیمای	
رهگیر.....	۲۰۹

عنوان	صفحه
بخش هشتم - الفبای هواپیمایی و علائم اختصاری شماره‌گذاری هواپیماهای غیرنظامی کشورها	۲۱۱
مبحث اول - الفبای هواپیمایی	۲۱۱
مبحث دوم - علائم اختصاری شماره‌گذاری هواپیماهای غیرنظامی کشورها	۲۱۲
ضمایم	۲۱۷
قانون هواپیمایی کشوری	۲۱۹
قانون اصلاح ماده ۵ قانون هواپیمایی کشوری	۲۲۲
کنوانسیون شیکاگو	۲۲۴
اسامی کشورهای عضو ایکائو	۲۷۵
قرارداد سرویس‌های ترانزیت هوایی بین‌المللی	۲۷۸
قانون اجازه الحاق دولت ایران به کنوانسیون ورشو، پروتکل لاهه و کنوانسیون گوادالاخارا و کنوانسیون گواتمالا	۲۸۳
پروتکل لاهه	۳۰۱
قانون تعیین حدود مسئولیت شرکتهای هواپیمایی ایران در پروازهای داخلی	۳۱۲
آیین‌نامه پرواز هواپیماهای خارجی در ایران	۳۱۳
آیین‌نامه ثبت هواپیما	۳۲۱
منابع	۳۳۷

دیباجه‌ی دکتر محمدرضا حبیبی رئیس دانشکده هواپیمایی

بسمه تعالی

در دنیای پر رمز و راز امروز، دنیایی که عصر اطلاعات و ارتباطات را نیز در نور دیده است؛ دنیایی که بشر با سرعتی وصف‌ناپذیر خاکی‌های مستحکم جهل و نادانی را با قدرت تفکر و دانش یکی پس از دیگری پشت سر می‌گذارد و با نگاهی به دوردست آینده‌ای روشن، بی‌آلایش و مملو از شادی و صلح را برای آیندگان ترسیم می‌نماید، نقش تک‌تک افراد جامعه بزرگ بشری چگونه نقشی می‌تواند باشد؟ به نظر می‌رسد مختصات و مقتضیات امروز هر انسانی را بر آن وامی‌دارد تا نقش خود را بر اساس توان دانش و... جستجو نماید و بنگرد چگونه است که قطره‌ای در دریای پرتلاطم پیرامون خود رنگ دریا را می‌سازد، خروش امواجش را سبب می‌گردد و زلالی‌اش را به رخ می‌کشد.

در شرایط امروز دنیا و میهن عزیزمان اگر هر قطره نقش خود را در دیاری عظیم پیرامون بیابد و ایفا نماید می‌توان به سوی آن آینده روشن که در مسیر رسیدن به کمال و تعالی والای انسانی هم در حالت نقش‌آفرینی باشند را به واقع درک نمود

در این میان در صنعت پیشرو هوانوردی رشدی چشمگیر را در چند سال اخیر شاهدیم و همه نشأت گرفته از احساس نیاز و تلاش برای رفع آن می‌باشد که در راستای تحقق این امر رشد فزاینده فناوری در ساخت و

تولید تجهیزات ابنیه، ادوات پروازی و... و به طور موازی با آن رشد توان، دانش و مهارت عوامل انسانی را شاهد هستیم و بلاقی ارتباط بین انسان و ماشین ایت قوانین و مقررات است که یکپارچگی عملکرد و ایمنی را سبب می‌گردد.

ضرورت تسلط بر این قوانین و استانداردها و اجرای صحیح آنها موضوعی اثبات شده و بدون نیاز به تبیین خاصی است که در این کتاب تألیف گردیده و مفید برای مدیران، کارشناسان و دانشجویان صنعت هوانوردی و همچنین افراد درگیر در امر قضا با پرداختن به موضوعات متنوع و مورد نیاز در خصوص کنوانسیون‌ها و سازمان‌های بین‌المللی و همچنین معرفی تشکیلات حقوق هوایی در ایران و بررسی آئین‌نامه‌ها و استانداردهای صنعت در امر پرواز و تبیین اصطلاحات هوانوردی و توضیحاتی در خصوص مقررات تکمیلی در صنعت هوانوردی کشور تحت عنوان مقررات هواپیمایی تألیف گردیده و مؤلف تلاش نموده است تا نقش خود را به نحوی مطلوب و سودمند ایفا نماید.

توصیه می‌شود افراد دست‌اندر کار با مطالعه و بکارگیری بخش‌های متنوع این مجموعه ضمن ایجاد مناسب و مطلوب ماشین و انسان در راستای ارتقاء ایمنی، یکپارچگی عملکرد و احقاق حقوق محققین با ایفای نقش خود تلاش مؤلف را به مقصود رسانند.

محمد رضا حبیبی

پیشگفتار

گروه پروازی، همواره از سختی شغل خویش دل‌نگرانند ولی به شغل خویش عشق می‌ورزند و از اهمیت شغل خودشان آگاهند و می‌دانند، جان افراد زیادی در گرو انجام صحیح عملکرد آنان و در نهایت پرواز ایمن می‌باشد. گروه زمینی نیز غیرمستقیم، تأثیر به سزایی در پرواز امن دارند، آنان نیز به خوبی می‌دانند با کمترین سهل‌انگاری و بی‌تقیدی، جان مسافران هواپیما به خطر خواهد افتاد. یک کنترلر پرواز که مسئولیت جدایی افکندن بین هواپیماها و راهنمایی خلبانان را بعهده دارد و همچنین یک تکنسین تعمیر و نگهداری هواپیما که مسئولیت تعمیر و نگهداری هواپیما را به عهده دارد، با کمترین کوتاهی آنان عاقبت بسیار تأسف باری، جامعه را مواجه خواهد نمود.

انجام پرواز ایمن، مستلزم رعایت قوانین و مقرراتی است که بدون رعایت این مقررات امکان‌پذیر نمی‌باشد.

سال‌ها بود که تحقیقات پراکنده‌ای در زمینه مقررات هواپیمایی و حقوق هوایی انجام داده و مبادرت به تدریس آن در دانشگاه‌های تهران داشته و از نزدیک با ضعف تحقیقات و تألیفات آگاهی داشتم. نگارش کتابی در زمینه مقررات هواپیمایی مستلزم این بود که خود نیز دوره‌های تخصصی هواپیمایی را در زمینه‌های فنی طی نمایم. به هر حال عنایت و یاری خداوند متعال مشمول عالم گردید و سرانجام پس از دو سال، کار نگارش به پایان رسید.

در طول این مدت، نیاز جامعه و بالاخص صنعت هوانوردی به حقوق هوایی نیز، ما را بر آن داشت که در این خصوص نیز تحقیقات خود را کتابت نموده که ماحصل آن تدوین سه جلد کتاب در زمینه حقوق هوایی گردید که انشاءالله در آینده نزدیک به چاپ خواهد رسید. امیدوارم که اساتید محترم، دانشجویان عزیز و کلیه خوانندگان بزرگوار، ایتجانب را از نواقص کتاب مطلع نموده تا در چاپ‌های بعدی مورد اصلاح قرار گیرد.

احمد مظفری

اردیبهشت ۱۳۸۸

مقدمه

اولین سندی که از اهمیت بین‌المللی برخوردار بود و مربوط به هواپیمایی است. نامه‌ای است که در تاریخ ۱۹ نوامبر ۱۸۷۰ از طرف بیسمارک به دولت فرانسه نوشته شده و در آن بیسمارک اعلام نمود که هواپیماها مانند شخصی هستند که وارد خط دشمن شوند و هر معامله‌ای که با چنین شخصی شود با هواپیما نیز خواهد شد.

اولین متن قانونی بین‌المللی درخصوص هواپیمایی در کنفرانس لاهه در سال ۱۸۹۹ تنظیم شد و بموجب آن «انداختن گلوله از بالون ممنوع گردید». در سال ۱۷۸۳ برادران من گلفیه فرانسوی بالونی را با محتوای هوای گرم ساختند و بر همین اساس، یکسال پس از آن اولین مقررات هوایی در سال ۱۷۸۴ در فرانسه تدوین و به مورد اجرا گذاشته شد.

این مقررات، مقرر می‌داشت «پرواز بالون‌ها بدون مجوز و همچنین حمل هر نوع کالای خطرناک ممنوع است» در سال ۱۸۱۹ مقررات مربوط به تجهیزات اجباری بالون به چتر نجات، تنظیم و به مورد اجرا گذاشته شد^(۱).

در سال ۱۹۰۲ برادران رایت موفق شدند اولین هواپیمای موتوردار را اختراع و تا ارتفاع یکصد متری پرواز نمایند. در مدت بسیار کوتاهی این صنعت پیشرفته و مهم، رشد فزاینده‌ای یافت و به لحاظ خصوصیات خاص آن مقررات مربوط به آن نیز همراه با آن تدوین و به مرحله اجرا درآمد که در فصل اول به تاریخچه آن خواهیم پرداخت.

۱- سید حسن صفوی، حقوق بین‌الملل هوایی و فضایی، مؤسسه خدمات چاپ.

۲- منصور جباری، حقوق بین‌الملل هوایی، انتشارات فروزش.

مقررات هوانوردی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و لازم است، مدیران، دانشجویان هواپیمایی و حقوقی، وکلا، قضات و دیگر آحاد محترم مردم از این مقررات حداقل اطلاعات لازم را در اختیار داشته باشند. در این کتاب نیز سعی گردیده است، مقررات هواپیمایی با قلمی شیوا و به نحو ایجاز بیان گردد. تدریس ده ساله درس مقررات هواپیمایی در دانشکده صنعت هواپیمایی و حقوق هوایی در دیگر دانشگاه‌ها و وکالت در چندین پرونده هوایی باعث نمی‌گردد که از راهنمایی‌های اساتید محترم و دیگر خوانندگان عزیز بهره‌مند نگردم و امیدوارم که در صورت وجود نقص، حقیر را مطلع تا در چاپ‌های بعدی مورد اصلاح و تکمیل قرار گیرد.